

عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید از دیدگاه دانشجویان و ارتباط آن با وضعیت تحصیلی

ویدا سپاهی: کارشناس‌ارشد آموزش پزشکی، دانشجوی دکترای مدیریت آموزش عالی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران.

احمد خشای: عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
رضا پورمیرزا کلهری*: عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.
پروین رستمی: کارشناس پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

چکیده: روش‌های مختلفی برای ارزشیابی اساتید مورد استفاده قرار می‌گیرد، یکی از این روش‌ها، استفاده از نظر دانشجویان است. علی‌رغم توسعه‌ی ارزشیابی آموزشی توسط دانشجویان، اجماع نهایی بر روی اعتبار این فرایند وجود ندارد و عوامل زیادی به عنوان تورش نتایج ارزشیابی دانشجویی مطرح شده است. هدف از این مطالعه، بررسی عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید از دیدگاه دانشجویان و ارتباط آن با وضعیت تحصیلی بود. در این مطالعه‌ی توصیفی-تحلیلی که در سال ۱۳۹۲ در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام شد. ۵۵۴ نفر از دانشجویان به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه‌ی محقق‌ساخته مشتمل بر ۳۷ سؤال بود که با مقیاس لیکرت از "خیلی زیاد تا خیلی کم" از یک تا پنج امتیازبندی شده بود. سؤالات شامل پنج حیطه‌ی مهارت‌های تدریس استاد (۷ سؤال)، خصوصیات فردی استاد (۱۶ سؤال)، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو (۶ سؤال)، خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس (۴ سؤال) و ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه (۴ سؤال) بود. روایی محتوایی پرسشنامه توسط کارشناسان مرکز توسعه‌ی آموزش دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن با آزمون آلفای کرونباخ ۰/۷۳ محاسبه گردید. داده‌ها با استفاده از نسخه‌ی ۱۶ نرم‌افزار آماری SPSS در سطح معنادار $P < 0/05$ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ارتباط معناداری بین عوامل مؤثر مهارت‌های تدریس و خصوصیات فردی دانشجویان بر ارزشیابی آن‌ها از اساتید با وضعیت تحصیلی دیده نشد، اما نتایج نشان داد که خصوصیات فردی و نگرشی دانشجو، و زمان ارائه درس از دیدگاه دانشجویان از عواملی هستند که با وضعیت تحصیلی دانشجویان در ارزشیابی آن‌ها از اساتید، ارتباط معناداری دارد ($P = 0/037$ ، $P = 0/040$). با توجه به معنادار نبودن حیطه‌های مهارت‌های تدریس و خصوصیات فردی استاد با وضعیت تحصیلی دانشجویان، به نظر می‌رسد که سطح علمی دانشجویان در ارزشیابی اساتید در این دو حیطه‌ی اصلی تأثیر چندانی نداشته باشد. لذا می‌توان با تغییراتی در فرم‌های ارزشیابی و برنامه‌ریزی‌های آموزشی، عوامل سوگیری در ارزشیابی اساتید را کاهش داد.

واژگان کلیدی: ارزشیابی، آموزش، وضعیت تحصیلی.

*نویسنده‌ی مسؤول: عضو هیأت علمی، دانشکده‌ی پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، کرمانشاه، ایران.

(Email: pourmirza_r@kums.ac.ir)

مقدمه

نظام آموزشی به عنوان پدیده‌ای پویا و هدفمند، دارای ابعاد کمی و کیفی است. ارتقای مستمر کیفیت آموزش، مستلزم ارزشیابی است که می‌تواند بر مبنای هریک از عناصر تشکیل‌دهنده‌ی نظام آموزشی (درونداد، فرایند، محصول، برونداد و پیام) صورت پذیرد. بر این اساس، کیفیت دروندادها می‌تواند نمایانگر کیفیت نظام آموزشی باشد، در میان دروندادها سه عامل یادگیرنده، مدرس و برنامه‌ی درسی حائز اهمیت محسوب می‌شوند. ارزیابی هر یک از این سه عامل می‌تواند در بهبود کیفیت نظام آموزشی تأثیر به‌سزایی داشته باشد (افشار و همکاران، ۱۳۸۹). روش‌های مختلفی برای ارزشیابی اساتید مورد استفاده قرار می‌گیرد، یکی از این روش‌ها، استفاده از نظر دانشجویان است (صبور و رضایی، ۱۳۹۲). در بیشتر مطالعات، شواهد نشان می‌دهد که بیشتر دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها در سراسر دنیا ارزیابی دانشجویان را به عنوان قسمتی از دستور کار برای سنجش کیفیت آموزش استفاده می‌کنند (چن و هوشاور، ۲۰۰۳). مدیران اجرایی دانشگاه‌ها، بر اهمیت موقعیت بازار تأکید دارند. آن‌ها دانشجویان را به عنوان مشتریان ذی‌نفع و دیدگاه آنان را، یک منبع ضروری از اطلاعات در مورد کیفیت آموزش دانشگاه می‌شناسند (رایت، ۲۰۰۶). بدیهی است ارزشیابی مستمر از نحوه‌ی عملکرد اساتید که بخشی از آن به عهده‌ی دانشجویان گذاشته شده است، در صورتی که به‌طور صحیح انجام شود، می‌تواند گویای وضعیت عملکرد استاد بوده و ضمن تشخیص نقاط قوت و ضعف، به عنوان عامل کمک‌کننده در جهت بهبود فعالیت‌های آموزشی ایشان مؤثر باشد (سرچمی و سلمان‌زاده، ۱۳۸۴).

علی‌رغم توسعه‌ی ارزشیابی آموزشی توسط دانشجویان، اجماع نهایی بر روی اعتبار این فرایند وجود ندارد و عوامل زیادی به عنوان تورش نتایج ارزشیابی دانشجویی مطرح شده است. از فاکتورهای غیر مرتبط با کیفیت آموزش استاد از قبیل آسان‌گیری استاد، آسان بودن سؤالات امتحانی، میزان علاقه به رشته‌ی تحصیلی تا میزان علاقه به استاد در ارزشیابی استاد بسیار مهم شناخته شده است (رفیعی و جوادزاده، ۱۳۸۸؛ علی‌اصغرپور و همکاران، ۱۳۸۹). تحقیقات نشان می‌دهند که خصوصیات معلم شامل: جنس، تجربه‌ی تدریس، درجه‌ی علمی و روش آموزش می‌توانند بر نتایج ارزشیابی دانشجویی اثر بگذارند. همچنین ویژگی‌های کلاس شامل اندازه‌ی آن، سطح علمی درس، زمان ارایه‌ی درس و رعایت ضوابط و مقررات آموزشی نیز بر نتایج ارزشیابی اثر

می‌گذارند (وکیلی و همکاران، ۱۳۸۹). رحیمی و همکاران (۱۳۹۱) مهمترین دلایل عدم رضایت اساتید از ارزشیابی دانشجویان را الف) غرض شخصی ب) عدم صداقت در تکمیل فرم ج) بی‌دقتی و عدم احساس مسؤلیت د) عدم آگاهی، را ذکر می‌کنند. اگرچه نتایج مطالعه‌ی امینی و هنردار (۱۳۸۹) نشان داد، ۷۰/۹ درصد اساتید از ارزشیابی توسط دانشجو به‌طور کلی راضی بودند، اما ۴۸/۸ درصد از آنان معتقد بودند که دانشجویان در تکمیل فرم‌های ارزشیابی اغراض شخصی را دخالت می‌دهند. در مطالعه‌ی طرحانی (۱۳۷۹) ۵۳/۵ درصد از دانشجویان پزشکی ارزشیابی اساتید را در بهبود وضعیت آموزشی غیرمؤثر و ۲۷/۴ درصد آن را تا حدودی مؤثر ذکر نموده‌اند. دانشجویان شکل و نحوه‌ی اجرای ارزیابی، ابزار انتظارات خود از اساتید، مؤثر بودن ویژگی‌های شخصی استاد و همچنین مداخله‌ی عکس‌العمل‌های شخصی و احساسی برخورد نمودن را در تکمیل فرم‌های ارزشیابی تا حدودی مؤثر دانسته‌اند. یکی از عوامل مؤثر بر ارزشیابی دانشجویان از اساتید، وضعیت تحصیلی دانشجویان ذکر شده است. برخی از اساتید نسبت به ارزشیابی خود توسط گروه‌های خاصی از دانشجویان، از جمله دانشجویان ضعیف‌تر معترض بوده و پاسخ‌های آن‌ها را با سوء نیت تلقی می‌نمایند. برای ارزشیابی اساتید تنها باید از دانشجویان با سطح تحصیلی بالا (دانشجویان ممتاز) استفاده شود. بر این اساس، افشار (۱۳۸۹) مطالعه‌ای در خصوص مقایسه‌ی نمرات ارزشیابی اساتید بین سه گروه مختلف دانشجویان از نظر پیشرفت تحصیلی، انجام دادند که نتایج نشان داد، بین نمره‌ی ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان با سطوح مختلف تحصیلی آن‌ها، ارتباط معناداری دیده نشد. هر چند در مورد ارزشیابی اساتید مطالعات زیادی در دانشگاه‌های مختلف انجام شده است، اما این مطالعات هر کدام دارای نقاط ضعف از جمله حجم کم نمونه، جامع نبودن پرسشنامه از لحاظ عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید بودند. از طرفی مطالعات می‌بایستی متناسب با فضای آموزشی هر دانشگاه انجام شود تا مدیران آموزشی آگاهی لازم جهت وضعیت موجود در حیطه‌های مختلف ارزشیابی اساتید و آگاهی لازم را جهت بهبود و افزایش کیفیت آموزش به‌دست آورند و در نهایت با نتایج این تحقیق می‌توان فرم‌های ارزشیابی اساتید را بازنویسی کرده و اعتبار و پایایی آن را ارتقاء بخشید. لذا در این مطالعه هدف بررسی عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید از دیدگاه دانشجویان و ارتباط آن با وضعیت تحصیلی آن‌ها در دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه است.

مواد و روش‌ها

در این مطالعه‌ی توصیفی تحلیلی-مقطعی، جامعه‌ی مورد مطالعه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بودند که در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ در دانشکده‌های پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، پرستاری-مامایی، پیراپزشکی و بهداشت در مقاطع مختلف تحصیلی مشغول به تحصیل بودند. نمونه‌گیری به روش دسترسی آسان انجام شد. در این مطالعه، دانشجویان ترم اول به دلیل عدم آشنایی لازم با فرایند ارزشیابی اساتید و افزایش اعتبار طرح از مطالعه حذف شدند. قبل از دادن پرسشنامه به دانشجویان، جهت شرکت در پژوهش از آنها کسب رضایت و هدف از انجام پژوهش و نحوه‌ی پاسخگویی به سؤالات برای تکمیل پرسشنامه بیان شد. معدل کل دانشجویان به عنوان شاخص تعیین وضعیت تحصیلی مورد استناد قرار گرفت. برای این منظور دانشجویان بر حسب میانگین معدل کل به سه گروه زیر تقسیم شدند.

گروه ممتاز (معدل بالاتر از ۱۷)

گروه متوسط (معدل بین ۱۵ تا ۱۷)

گروه پایین (معدل بین ۱۲ تا ۱۵)

گروه ضعیف (معدل کمتر از ۱۲)

برای ارزیابی دیدگاه دانشجویان از عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید از پرسشنامه‌ی محقق ساخته استفاده شد (۸). پرسشنامه مشتمل بر ۳۷ سؤال با مقیاس لیکرت از "خیلی زیاد تا خیلی کم" از یک تا پنج امتیازبندی شده بود. سؤالات شامل پنج حیطه‌ی مهارت‌های تدریس استاد (۷ سؤال)، خصوصیات فردی استاد (۱۶ سؤال)، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو (۶ سؤال)، خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس (۴ سؤال) و ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه (۴ سؤال) بود. پایایی آزمون از طریق test-retest بر روی تعداد ۲۰ نفر از دانشجویان اجرا و ضریب همبستگی آن را حدود ۰/۸ اعلام شده است (وکیلی، ۱۳۸۹). روایی محتوایی پرسشنامه‌ی فوق‌الذکر به وسیله‌ی کارشناسان کمیته‌ی ارزشیابی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش علوم پزشکی تعیین و جهت افزایش پایایی پرسشنامه فوق‌الذکر از طریق آزمون آلفای کرونباخ ۰/۷۳ به دست آمد.

در مورد مؤلفه‌های تدریس استاد، خصوصیات فردی استاد، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو، خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس، و ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه، به ترتیب: ۰/۸۰، ۰/۸۶، ۰/۷۸، ۰/۸۴ و ۰/۷۵ تعیین گردید. سپس پرسشنامه که شامل دو قسمت مشخصات دموگرافیک و عوامل مؤثر بر ارزشیابی اساتید بود، در اختیار دانشجویان قرار گرفت. بدین نحو، پرسشنامه‌ها پس از تکمیل کدبندی و اطلاعات وارد نرم‌افزار SPSS شد و اطلاعات مورد نیاز توسط آمار توصیفی و آمار تحلیلی، شامل آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، تحلیل واریانس یک‌طرفه و آزمون‌های ناپارامتریک من‌ویتنی و کالیس والیس و برای مقایسه‌ی عوامل مؤثر بر ارزشیابی در سه گروه تأثیر بالا، متوسط و پایین از آزمون کای دو استفاده شد.

یافته‌ها

جمعاً ۵۵۴ نفر پرسشنامه را تکمیل نمودند. که به تفکیک دانشکده‌ی پزشکی (۱۱۳ نفر)، داروسازی (۷۰ نفر)، پرستاری (۱۴۲ نفر)، پیراپزشکی (۱۳۶ نفر)، بهداشت (۷۱ نفر) و دندانپزشکی به دلیل نوپا بودن دانشکده و تعداد کم دانشجو ۲۲ نفر در این مطالعه شرکت کردند. از این تعداد، ۳۳۴ نفر (۶۰/۳٪) دانشجویان دختر بودند. بالاترین درصد شرکت‌کنندگان با ۵۹/۴٪ در مقطع کارشناسی و پایین‌ترین درصد مربوط به مقطع کاردانی با ۱/۶٪ بود. نتایج مطالعه نشان داد که از دیدگاه دانشجویان بیشترین تأثیر در ارزشیابی آن‌ها از اساتید به ترتیب شامل مشخصات فردی استاد (۶۱/۴۹±۹/۹۴)، مهارت‌های تدریس استاد (۲۷/۸±۴/۸۹)، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو (۲۱/۴۳±۵/۰۸)، خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس (۱۴/۹۸±۴/۰۷) و ویژگی فرایند ارزشیابی (۱۳/۶۵±۳/۳۲) در دانشگاه می‌باشد. در حیطه‌ی مهارت‌های تدریس استاد ۴۹/۸ درصد، معلومات و تسلط علمی استاد بر موضوع درسی را مؤثرترین عامل و بکارگیری وسایل کمک آموزشی و نوع منابع درسی با ۲۲ درصد کمترین تأثیر در ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان ذکر شده است (جدول شماره‌ی ۱). این حیطه با وضعیت تحصیلی دانشجویان ارتباط معناداری نداشت.

جدول ۱: توزیع فراوانی پاسخ به سؤالات در حیطه مهارتهای تدریس استاد

ردیف	مهارتهای تدریس استاد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
		تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
۱	معلومات و تسلط علمی استاد بر موضوع درسی	۱۰ (۱/۸)	۲۲ (۴)	۴۶ (۸/۳)	۲۰۰ (۳۶/۱)	۲۷۶ (۴۹/۸)
۲	تلاش اساتید در انتقال مطالب درسی و تفهیم مطالب به دانشجویان	۸ (۱/۴)	۳۸ (۶/۹)	۴۵ (۸/۱)	۲۱۰ (۳۷/۹)	۲۵۳ (۴۵/۷)
۳	شیوه بیان و نحوه سازماندهی و تنظیم درس توسط استاد	۱۱ (۲)	۳۶ (۶/۵)	۷۵ (۱۳/۵)	۱۹۳ (۳۴/۸)	۲۳۹ (۴۳/۱)
۴	به کارگیری وسایل کمک آموزشی و نوع منابع درسی	۲۲ (۴)	۶۴ (۱۱/۶)	۱۰۶ (۱۹/۱)	۲۱۹ (۳۹/۵)	۱۴۳ (۲۵/۸)
۵	جدید یا قدیم بودن مطالب درسی ارائه شده توسط استاد	۱۱ (۲)	۴۸ (۸/۷)	۱۰۷ (۱۹/۳)	۲۰۹ (۳۷/۷)	۱۷۹ (۳۲/۳)
۶	بیان اهمیت درس در ابتدای هر جلسه توسط استاد	۱۷ (۳/۱)	۴۹ (۸/۸)	۱۰۵ (۱۹)	۲۱۷ (۳۹/۲)	۱۶۶ (۳۰)
۷	جزوه گفتن استاد در کلاس	۳۰ (۵/۴)	۵۴ (۹/۷)	۱۰۰ (۱۸/۱)	۱۹۳ (۳۴/۸)	۱۷۷ (۳۱/۹)

یافته‌ها نشان داد که وضعیت تحصیلی دانشجویان با حیطه‌ی خصوصیات فردی استاد از لحاظ آماری معنادار نبود.

در خصوص حیطه‌ی خصوصیات فردی استاد، بیشترین عامل تأثیرگذار از دیدگاه دانشجویان مربوط به متانت و شخصیت استاد (۵۴/۵ درصد) و کمترین عامل تأثیرگذار مربوط به جنسیت اساتید (۱۶/۸) گزارش شده است (جدول شماره‌ی ۲).

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخ به سؤالات در حیطه خصوصیات فردی استاد

ردیف	خصوصیات فردی استاد	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
		تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
۱	اعتماد به نفس استاد	۳ (۵)	۲۵ (۴/۵)	۵۲ (۹/۴)	۲۱۶ (۳۹)	۲۵۸ (۴۶/۶)
۲	متانت و شخصیت استاد	۸ (۱/۴)	۱۳ (۲/۳)	۶۰ (۱۰/۸)	۱۷۱ (۳۰/۹)	۳۰۲ (۵۴/۵)
۳	خوش اخلاق بودن و برخورد احترام آمیز استاد	۵ (۹)	۱۹ (۳/۴)	۵۷ (۱۰/۳)	۱۳۲ (۲۳/۸)	۳۴۱ (۶۱/۶)
۴	جدید، سخت‌گیری و روش نمره‌دادن استاد	۲۱ (۳/۸)	۵۴ (۹/۷)	۸۷ (۱۵/۷)	۲۱۹ (۳۹/۵)	۱۷۳ (۳۱/۲)
۵	نظم داشتن استاد	۱۵ (۲/۷)	۲۵ (۴/۵)	۷۶ (۱۳/۷)	۱۹۸ (۳۵/۷)	۲۴۰ (۴۳/۳)
۶	ظاهر آراسته داشتن	۱۹ (۳/۴)	۵۰ (۹)	۱۱۳ (۲۰/۴)	۱۷۶ (۳۱/۸)	۱۹۶ (۳۵/۴)
۷	شوخی طبعی استاد	۱۹ (۳/۴)	۴۵ (۸/۱)	۱۰۳ (۱۸/۶)	۱۹۰ (۳۴/۳)	۱۹۷ (۳۵/۶)
۸	رعایت ارزش‌های اسلامی توسط استاد	۴۶ (۸/۳)	۴۷ (۸/۵)	۱۳۱ (۲۳/۶)	۱۵۲ (۲۷/۴)	۱۷۸ (۳۲/۱)
۹	داشتن سمت و فعالیت اجرایی استاد	۷۲ (۱۳)	۷۳ (۱۳/۲)	۱۴۲ (۲۵/۶)	۱۳۸ (۲۴/۹)	۱۲۹ (۲۳/۳)
۱۰	رتبه‌ی علمی (مربی، استادیار، دانشیار و استاد تمام) استاد	۴۰ (۷/۲)	۶۰ (۱۰/۸)	۱۱۳ (۲۰/۴)	۱۶۴ (۲۹/۶)	۱۷۷ (۳۱/۹)
۱۱	تجربه‌ی تدریس استاد	۱۵ (۲/۷)	۳۲ (۵/۸)	۸۰ (۱۴/۴)	۱۹۳ (۳۴/۸)	۲۳۴ (۴۲/۲)
۱۲	میزان علاقه‌ی استاد به رشته و تدریس	۱۳ (۲/۳)	۱۵ (۲/۷)	۷۰ (۱۲/۶)	۱۹۶ (۳۵/۴)	۲۶۰ (۴۶/۹)
۱۳	قیافه یا سیمای ظاهری اساتید	۶۰ (۱۰/۸)	۸۴ (۱۵/۲)	۱۵۶ (۲۸/۲)	۱۳۳ (۲۴)	۱۲۱ (۲۱/۸)
۱۴	جنسیت اساتید (مرد یا زن)	۹۳ (۱۶/۸)	۸۲ (۱۴/۸)	۱۷۰ (۳۰/۷)	۹۶ (۱۷/۳)	۱۱۳ (۲۰/۴)
۱۵	فعالیت پژوهشی اساتید	۳۶ (۶/۵)	۵۸ (۱۰/۵)	۱۳۶ (۲۴/۵)	۲۰۲ (۳۶/۵)	۱۲۱ (۲۱/۸)
۱۶	محبوبیت و شهرت استاد در بین دانشجویان	۳۲ (۵/۸)	۵۳ (۹/۶)	۱۱۳ (۲۰/۴)	۱۷۳ (۳۱/۲)	۱۸۳ (۳۳)

بین حیطه‌ی خصوصیات فردی و نگرش دانشجو با وضعیت تحصیلی دانشجویان ارتباط معناداری دیده شد ($P=۰/۰۳۷$ و $F=۲/۸۴$).

در حیطه‌ی خصوصیات فردی و نگرش دانشجو، ۴۴/۶ درصد علاقه به یک درس و ۲/۲ درصد دانشجویان به ترتیب بیشترین و کمترین تأثیر در ارزیابی دانشجویان اعلام داشتند (جدول شماره‌ی ۳).

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخ به سؤالات در حیطه‌ی خصوصیات فردی و نگرش دانشجو

ردیف	خصوصیات فردی و نگرش دانشجو	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
		تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
۱	علاقه به یک درس	۱۲(۲/۲)	۵۰(۹)	۶۵(۱۱/۷)	۱۸۰(۳۲/۵)	۲۴۷(۴۴/۶)
۲	مسائل و اغراض شخصی	۵۸(۱۰/۵)	۱۰۳(۱۸/۶)	۱۲۷(۲۲/۹)	۱۴۹(۲۶/۹)	۱۱۶(۲۰/۹)
۳	مشکلات رفاهی (خوابگاه و ...)	۸۶(۱۵/۵)	۸۰(۱۴/۴)	۱۲۳(۲۲/۲)	۱۳۹(۲۵/۱)	۱۲۶(۲۲/۷)
۴	اهمیت درس در رشته‌ی تحصیلی (کاربردی بودن آن در یالین)	۲۱(۳/۸)	۴۲(۷/۶)	۸۳(۱۵)	۱۸۹(۳۴/۱)	۲۱۹(۳۹/۵)
۵	سطح دشواری درس	۳۸(۶/۹)	۶۰(۱۰/۸)	۱۰۶(۱۹/۱)	۲۰۲(۳۶/۵)	۱۴۸(۲۶/۷)
۶	نظر و نگرش سایر دانشجویان در مورد اساتید	۸۲(۱۴/۸)	۸۸(۱۵/۹)	۱۳۲(۲۳/۸)	۱۶۰(۲۸/۹)	۹۲(۱۶/۶)

اکثر دانشجویان معتقد بودند که زمان اختصاص یافته برای پرکردن فرم‌های ارزشیابی و همچنین زمان اجرای ارزشیابی اساتید نیز مناسب می‌باشد (جدول شماره‌ی ۴) که در این حیطه ارتباط معناداری با وضعیت تحصیلی دانشجویان دیده نشد.

این در حالی است که در خصوص زمان ارائه‌ی درس، ۴۱/۷ درصد زمان ارائه‌ی درس (صبح یا بعد از ظهر) و ۳۱/۴ درصد از دانشجویان زمان ارائه‌ی درس (ابتدای هفته و یا آخر هفته) را عامل مؤثرتر در ارزشیابی اساتید ذکر کردند که ارتباط معناداری با وضعیت تحصیلی آن‌ها داشت ($P=۰/۰۴۰$ و $F=۲/۷۸$).

جدول ۴: توزیع فراوانی پاسخ به سؤالات در حیطه‌ی خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس، و ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه

ردیف	خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس، و ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
		تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)	تعداد (درصد)
۱	زمان ارائه‌ی درس (صبح یا بعد از ظهر)	۳۵(۶/۳)	۴۷(۸/۵)	۸۲(۱۴/۸)	۱۵۹(۲۸/۷)	۲۳۱(۴۱/۷)
۲	زمان ارائه‌ی درس (ابتدای هفته و یا آخر هفته)	۴۶(۸/۳)	۷۱(۱۲/۸)	۱۰۸(۱۹/۵)	۱۵۵(۲۸)	۱۷۴(۳۱/۴)
۳	فضای فیزیکی کلاس	۴۱(۷/۴)	۵۹(۱۰/۶)	۹۹(۱۷/۹)	۱۶۹(۳۰/۵)	۱۸۶(۳۳/۶)
۴	نگرش نسبت به دانشگاه و محل تحصیل (شهر)	۴۵(۸/۱)	۴۶(۸/۳)	۱۰۶(۱۹/۱)	۱۷۰(۳۰/۷)	۱۸۷(۳۳/۸)
۵	آیا سؤالات فرم ارزیابی اساتید استاندارد و مناسب است؟	۳۶(۶/۵)	۸۴(۱۵/۲)	۱۵۶(۲۸/۲)	۲۰۱(۳۶/۳)	۷۷(۱۳/۹)
۶	آیا زمان اجرای ارزشیابی اساتید مناسب است؟	۵۶(۱۰/۱)	۸۹(۱۶/۱)	۱۶۶(۳۰)	۱۷۳(۳۱/۲)	۷۰(۱۲/۶)
۷	آیا به دانشجو وقت کافی جهت پر کردن فرم‌های ارزشیابی اساتید داده می‌شود؟	۲۹(۵/۲)	۵۰(۹)	۱۱۵(۲۰/۸)	۲۰۹(۳۷/۷)	۱۵۱(۲۷/۳)
۸	آیا تعداد سؤالات فرم ارزشیابی مناسب است؟	۴۱(۷/۴)	۴۷(۸/۵)	۲۱۵(۳۸/۸)	۱۷۰(۳۰/۷)	۸۱(۱۴/۶)

اساتید در حیطه‌های مهارت‌های تدریس استاد، خصوصیات فردی استاد را به یک میزان مؤثر می‌دانستند که این دو حیطه به ویژگی‌های اساتید برمی‌گردد. مطالعه‌ی جکابسون (۱۹۶۶) تأکید بر این مطلب است، جکابسون (۱۹۶۶) در مطالعه‌ی خود، عوامل مؤثر بر نمره‌ی ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان را مورد بررسی قرار داد و نشان داد که سطح علمی دانشجویان از جمله عواملی است که در ارزشیابی اساتید تأثیری نداشته است. از عواملی که در مطالعه‌ی حاضر به طور معناداری بر ارزشیابی اساتید مؤثر بودند، می‌توان علاقه به درس، اهمیت درس در رشته‌ی تحصیلی، زمان ارائه‌ی درس (صبح یا بعد از ظهر، ابتدا و یا آخر هفته)، فضای فیزیکی کلاس را نام برد. این موارد نیاز به برنامه‌ریزی در سطح مسؤلان آموزشی دارد که بایستی به آن توجه شود.

در حیطه‌ی خصوصیات فردی استاد، از دیدگاه دانشجویان خوش اخلاقی و متانت، مهمترین عوامل تأثیرگذار در ارزشیابی اساتید به شمار می‌آید. امینی و همکاران در خصوص ویژگی فردی استاد، مهارت‌های ارتباطی، شوخ طبعی و آراستگی ظاهری را در ارزشیابی دانشجویان از اساتید مؤثر دانستند (امینی، ۱۳۸۹). در مطالعات گسترده‌ای که پژوهشگران در این خصوص انجام داده‌اند حیطه‌ی اخلاق را مقدم بر حیطه‌های دیگر برشمردند، و ارزشیابی دانشجو از استاد را کمتر تحت تأثیر کیفیت درسی و یادگیری آنان و بیشتر متأثر از طرز عمل و روش کار و حسن خلق را کلید ارتباط دانسته‌اند (سیف، ۱۳۷۶؛ و محمودی و همکاران، ۱۳۸۸). اساتید با ارتباط مناسب با دانشجویان می‌توانند علاوه بر آموزش این خصلت خوب، اندوخته‌های علمی خود را انتقال دهند. در مطالعات (تورهان، ۲۰۰۵؛ و برگمن، ۱۹۹۰) نتایج نشان داد که دانشجویان در میان حیطه‌های مختلف ارزشیابی به مهارت‌های ارتباطی استاد با دانشجو، انتقال مفاهیم و توانایی حرفه‌ای استادان اهمیت بیشتری می‌دهند. این در حالیست که کریمی و همکاران نشان دادند که استادان به ارزیابی ویژگی‌های ارتباطی و شخصیتی خود توسط دانشجویان اعتقاد ندارند (کریمی و همکاران، ۱۳۸۴). در حیطه‌ی مهارت‌های تدریس، معلومات و تسلط علمی بر موضوع درسی، تلاش در انتقال مطالب درسی و شیوه‌ی بیان و نحوه‌ی سازماندهی و تنظیم درس از سوی استاد از اهمیت بالا و نسبتاً یکسانی برای دانشجویان برخوردار بود. به طوری که این سه عامل همدیگر را تحت تأثیر قرار می‌دهند و گاه با وجود اینکه استاد تسلط علمی بر موضوع درسی دارد، ولی در قدرت بیان و انتقال مفاهیم

تأثیر جنسیت دانشجو بر ارزشیابی استاد در حیطه‌های مختلف، در بخش مهارت‌های تدریس ($P=0/006$) بین دو جنس تفاوت معناداری مشاهده شد. در سایر حیطه‌ها رابطه‌ی معناداری بین دو جنس مشاهده نشد. تأثیر مقطع تحصیلی بر ارزشیابی استاد در حیطه‌های مختلف، در بخش مهارت‌های تدریس ($P=0/034$)، خصوصیات فردی استاد ($P<0/003$)، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو ($P=0/004$)، خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس ($P=0/026$) تفاوت معناداری مشاهده شد. با توجه به نتایج به دست آمده در بخش مهارت‌های تدریس دانشجویان مقطع دکترای حرفه‌ای مؤلفه‌های این حیطه و در بقیه‌ی حیطه‌ها دانشجویان مقطع کارشناسی را مؤثرترین عامل در ارزشیابی اساتید می‌دانستند. تأثیر رشته‌ی تحصیلی بر ارزشیابی استاد در حیطه‌های مختلف، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو ($P<0/001$)، خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس ($P=0/007$)، و ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه ($P=0/025$) تفاوت معناداری مشاهده شد.

بحث و نتیجه‌گیری

ارزشیابی اعضای هیأت علمی در هر مؤسسه‌ی آموزشی یکی از بارزترین برنامه‌هاست و تدارک و توسعه‌ی برنامه‌ی ارزشیابی یک استاد خوب از اولویت‌های مهم یک مؤسسه‌ی آموزشی محسوب می‌شود. (قربانی و همکاران، ۱۳۸۷). یافته‌های این مطالعه نشان داد که بین وضعیت تحصیلی دانشجویان و دیدگاه آن‌ها از عوامل مؤثر بر ارزشیابی دانشجویان از اساتید، در حیطه‌ی خصوصیات فردی و نگرش دانشجو، هم‌چنین در حیطه‌ی خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس اختلاف معناداری توسط دانشجویان ممتاز و ضعیف وجود دارد. به طوری که از دیدگاه دانشجویان ضعیف، دو حیطه‌ی خصوصیات فردی و نگرش دانشجو و خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس می‌تواند بیشترین تأثیر را در ارزشیابی اساتید از طریق دانشجویان داشته باشد. مطالعه‌ی افشار (۱۳۸۹) نشان داد که ارتباط معناداری بین سطح علمی دانشجویان و نمره‌ی ارزشیابی اساتید، تنها در حیطه‌ی رعایت شئون مدرسی وجود دارد. این در حالیست که در مطالعه‌ی شکورنیا و همکاران (۱۳۸۵) بر روی دانشجویان پرستاری، نشان داده شده که بین وضعیت تحصیلی دانشجویان و نمره‌ی ارزشیابی اساتید یک همبستگی منفی وجود دارد. بدین معنا که دانشجویان ضعیف نمره‌ی ارزشیابی بالاتری به اساتید داده بودند. در مطالعه‌ی حاضر دانشجویان در وضعیت تحصیلی متفاوت، عوامل تأثیرگذار بر ارزشیابی

به درس مثبت‌تر باشد و یا درس با علائق و تجربیات او انطباق بیشتری داشته باشد، نمرات اکتسابی استاد در ارزیابی دانشجویان افزایش می‌یابد (باسو، ۱۹۹۵). این یافته بیانگر آن است که ایجاد انگیزه و علاقه در دانشجو به یک درس و شرح اهمیت آن درس در رشته‌ی تحصیلی برای دانشجو در ابتدای کلاس می‌تواند بر نمره‌ی ارزشیابی استاد تأثیرگذار باشد، گرچه این مسأله بیشتر در مورد دروس عمومی مطرح و امری اجتناب‌ناپذیر است. پیشنهاد می‌شود که در تهیه‌ی فرم‌های ارزشیابی استاد از نظر دانشجویان، به این موضوع توجه شود و راهکار مناسبی در خصوص ارزشیابی مدرسان دروسی که اهمیت کمی در رشته‌ی تحصیلی دارند، به کار برد. نتایج این مطالعه حاکی از این مطلب است که از نظر دانشجویان زمان ارائه‌ی درس (صبح یا بعد از ظهر) از عوامل تأثیرگذار بر ارزشیابی اساتید است که با مطالعه‌ی وکیلی همسو می‌باشد. برخی پژوهشگران اظهار داشته‌اند، زمان و روزی که یک درس تدریس می‌شود، می‌تواند نتایج ارزیابی دانشجویان از استاد را تحت تأثیر قرار دهد. دانشجویان تصور می‌کنند، اثربخشی درس‌هایی که در برنامه‌ی هفتگی در اواخر روز ارائه می‌شوند، به دلیل خستگی طول روز، کاهش می‌یابد، هر چند مطالعاتی نیز وجود دارند که نشان می‌دهند زمان برنامه، ارتباط معناداری در رتبه‌ی عمومی تدریس ندارد (معروفی و همکاران، ۱۳۸۶).

همچنین در مطالعه‌ی حاضر رابطه‌ی معناداری بین جنسیت دانشجویان و دیدگاه آنان در خصوص مهارت‌های تدریس وجود داشت. به طوری که دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر اهمیت بیشتری برای جنبه‌های مهارت‌های تدریس قائل شدند. همین‌طور رحیمی (۱۳۹۱) مهمترین معایب روش ارزشیابی را تأثیر جنسیت استاد و دانشجو در نحوه‌ی ارزشیابی می‌دانند. پژوهش باسو (۱۹۹۵) نشان داد که دانشجویان مرد، نسبت به دانشجویان زن، مدرسان زن را پایین‌تر ارزیابی و همین‌طور در مطالعه‌ی کایرسیتید (۱۹۸۸) دانشجویان زن و مرد به طور یکسانی استادان زن را نسبت به استادان مرد پایین‌تر ارزیابی نمودند. به باور او، شاید به این دلیل که هر دو جنس انتظارات متفاوتی از استادان مرد و زن دارند، دانشجویان انتظار دارند، نه فقط اساتید باید شایستگی بالایی داشته باشند، بلکه مطابق انتظارات سنتی که از نقش جنس دارند، عمل کنند. او نتیجه می‌گیرد که اگر زنان نیز رفتارهای زنانه‌ی مشخصی از خود نشان دهند، اساتید زن و مرد نمره‌ی ارزیابی یکسانی برای کار حرفه‌ای یکسان کسب خواهند کرد. رعایت جنبه‌های فردی توسط

دچار مشکل است، که در نهایت ارزشیابی دانشجویان را تحت تأثیر قرار خواهد داد. همچنین، جدید و قدیمی بودن مطالب درسی در موضوع تدریس از دیدگاه دانشجویان در ارزشیابی اساتید تأثیرگذار تلقی شده است، این یافته نشان می‌دهد که ارائه‌ی اطلاعات علمی جدید و به روز در موضوع درس از طرف استاد یکی از متغیرهای مهم در ارزشیابی اساتید است که باید اساتید دانشگاه به آن توجه بیشتری نمایند. در مطالعه‌ی وکیلی و همکاران عوامل مؤثر در ارزشیابی اساتید به ترتیب شامل: معلومات و تسلط علمی استاد بر موضوع درسی، تلاش اساتید در انتقال مطالب درسی، شیوه‌ی بیان و نحوه‌ی سازماندهی و تنظیم درس توسط استاد بیان شده است که با مطالعه‌ی حاضر همسو است (وکیلی، ۱۳۸۹). قربانی (۱۳۸۷) و حاج آقاجانی (۱۳۸۰) مهمترین خصوصیات یک استاد خوب دانشگاهی از دیدگاه دانشجویان را تسلط استاد بر درس مورد تدریس، شیوه‌ی بیان، نحوه‌ی سازماندهی و تنظیم درس و علاقه‌مندی به تدریس، بیان می‌دارند و این در حالیست که معیار تسلط استاد در دروس مورد تدریس در جنبه‌ی دانش پژوهشی را در اولویت بعدی قرار دادند. جکابسون (۱۹۶۶) طی تحقیقی که در این رابطه انجام داده اظهار داشته که: درصد قابل توجهی از دانشجویان برای خصوصیات شخصیتی اساتید بیشترین اهمیت را قایل بوده‌اند. تنوع در نظرات موجود امری طبیعی بوده، زیرا معیارهای یک استاد خوب با توجه به شرایط متفاوت آموزشی، فرهنگی، اقتصادی دست‌خوش تنوع و دگرگونی است و نمی‌توان برای شایستگی اساتید فرمول ثابتی تعیین نمود (سیف، ۱۳۸۳).

در حیطه‌ی خصوصیات فردی و نگرش دانشجو در مطالعه‌ی حاضر، اکثر دانشجویان علاقه به یک درس و کاربردی بودن آن در بالین را از عوامل مؤثر در ارزشیابی آنان از اساتید بیان کردند. در مطالعه‌ی کمیلی، اساتید عمدتاً مقطع تحصیلی دانشجویان و تئوری یا عملی بودن درس را از مهمترین عوامل مورد نظر در ارزشیابی قلمداد کردند (کمیلی و رضایی، ۱۳۸۰). نتایج مطالعه‌ی اصغرپور (۱۳۸۹) نشان داد که اکثریت مدرسان و دانشجویان میزان علاقه به رشته‌ی تحصیلی و درس مربوطه در ارزشیابی دانشجو از استاد را مهم می‌دانند. علاقه‌ی دانشجویان به نوع درس و کاربردی بودن آن در بالین از دلایل تفاوت بین نمرات ارزشیابی است. نگرش دانشجویان به درس و سطح انگیزش آنان در آن درس و ارتباط درس با علائق آنان ممکن است بر روی ارزیابی دانشجویان از استاد تأثیر داشته باشد. به عبارت دیگر، هرچه نگرش دانشجو نسبت

تشکر و قدردانی

این تحقیق برگرفته از طرح تحقیقاتی شماره‌ی ۹۱۴۴۹ معاونت تحقیقات و فناوری دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه است. از تمامی دانشجویان که در انجام این تحقیق ما را یاری کردند، تشکر و قدردانی می‌شود.

References

Afshar, M, Hasanzadeh Taheri, M, Ryasi, H, et al 2010, Evaluation of faculty members by students with different educational development, *Journal of Birjand University of Medical Sciences*, Vol. 17, No. 2, Pp. 118-126. [In Persian]

Aliasgharpour, M Monjamed, Z, Bahrani, N, 2010, Factors Affecting Students' Evaluation of Teachers: Comparing Viewpoints of Teachers and Students, *Iranian Journal Medical Education*, Vol. 10, No. 2, Pp. 186-195. [In Persian]

Amini, M, Honardar, M 2008, The view of faculties and medical students about evaluation of faculty teaching experiences, *Koomesh*, Vol. 9, No. 3, Pp. 171-178. [In Persian]

Basow Susan, A, 1995, Student evaluations of college professors: When gender matters, *Journal of Educational Psychology*, Vol. 87, No. 4, Pp. 656-665.

Bergman, K, Gaitskill, T 1990, Faculty and student perceptions of effective Clinical teachers: an extension study, *J Prof Nurs*, Vol. 6, No. 1, Pp. 33-44.

Chen, Y, Hoshower, LB 2003, Student Evaluation of Teaching Effectiveness: an assessment of student perception and motivation, *Assessment & Evaluation in Higher Education*, Vol. 28, No. 1, Pp. 71-87.

Ghorbani, R, Haji-Aghajani, S, Heidarifar, M et al 2009, Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer, *Koomesh*, Vol. 10, No. 2, Pp. 77-84. [In Persian]

Jacobson, MD 1966, Effective and ineffective behavior of teachers of nursing as determined by their students, *Nurs Res*, Vol. 15, No. 2, Pp. 218-224.

استاد می‌تواند رضایت خاطر دانشجویان را تا حدودی فراهم نماید. به‌طور کلی اساتید باید مراقب عوامل ناخواسته در ارزشیابی استاد باشند و با دقت و ظرافت، دخالت این عوامل را در نظردهی دانشجویان تعدیل نمایند. نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان می‌دهد که دیدگاه دانشجویان در حیطه‌ی مهارت‌های تدریس در دانشکده‌های مختلف معنادار بود و بیش از دو سوم دانشجویان دانشکده‌ی پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی مؤثرترین عامل در ارزشیابی را مهارت‌های تدریس اساتید و بیش از نیمی از دانشجویان دانشکده‌ی پرستاری مهم‌ترین عامل در ارزشیابی اساتید را خصوصیات فردی و نگرشی دانشجویان دانستند. در خصوص مقاطع تحصیلی دانشجویان مقطع دکتری، حیطه‌ی مهارت‌های تدریس را مهم‌ترین عامل تأثیرگذار بر ارزشیابی اساتید دانستند. به‌طور کلی این اختلاف‌ها در دیدگاه دانشجویان بین دانشکده‌ها و مقاطع تحصیلی ممکن است مربوط به متفاوت بودن سطح انتظارات، قضاوت و درک دانشجویان از دانشگاه و استاد و انگیزه‌ی تحصیلی آن‌ها باشد.

عدم همکاری دانشجویان در تکمیل پرسشنامه از محدودیت‌های این مطالعه بود که برای به حداقل رساندن این محدودیت قبل از دادن پرسشنامه در مورد اهمیت و ماهیت ارزشیابی و ضرورت انجام این تحقیق، با دانشجویان صحبت شد. اگرچه در تحقیقات انجام شده نظرات متفاوتی از ارزشیابی کیفیت تدریس ارائه شده، اما همه‌ی آن‌ها بر یک مورد اتفاق نظر داشتند و آن استفاده از ارزشیابی دانشجویان از اساتید به همراه سایر روش‌ها و منابع ارزشیابی کیفیت تدریس بود. بسیاری از محققان راهکارهایی به منظور کاهش سوگیری در ارزشیابی پیشنهاد می‌کنند، همچنین پژوهشگران پیشنهاد می‌کنند که از طریق وزن‌دهی به سؤالات می‌توان، سوگیری را کاهش و نمرات عوامل را بهبود بخشید و در این خصوص رشته‌های تحصیلی و نوع دروس را در تهیه‌ی فرم‌های ارزشیابی مد نظر داشت و همچنین پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی در راستای مطالعه‌ی حاضر دیدگاه اساتید در مورد عوامل تأثیرگذار بر ارزشیابی، نیز بررسی شود. فاکتورهای مؤثر از نظر حیطه‌های ارزشیابی به ترتیب اهمیت شامل: خصوصیات فردی استاد، مهارت‌های تدریس استاد، خصوصیات فردی و نگرش دانشجو، خصوصیات فیزیکی و زمان ارائه‌ی درس و ویژگی فرایند ارزشیابی در دانشگاه می‌باشند، که بایستی با توجه به نتایج به‌دست آمده، تغییراتی در فرم‌های ارزشیابی داده شود.

- Sabour, B, Rezaei, M 2013, Comparing student's assessment of the faculty member's training performance and faculty member's self-assessment at Kermanshah University of Medical Sciences, *Educ Res Med Sci*, Vol. 2, No. 1, Pp. 32-35.
- Sarchami, R, Salmanzadeh, H 2005, The opinions of faculty on the efficiency of student rating scheme on teachers' performance in Iran University of Medical Sciences, *The Journal of Qazvin Univ of Med Sci*, Vol. 34, Pp. 67-71. [In Persian]
- Seif, AA 1997, Teacher evaluation using student's view point, is it reliable?, *Psychol Res*, Vol. 1, Pp. 12-24. [In Persian]
- Seif, AA 2004, Teacher merit criteria, *Journal of Management Education*, Vol. 3, No. 4, Pp. 16-22. [In Persian]
- Tarhani, F 2002, Evaluation of faculty members from viewpoint of medical students of Lorestan University of Medical Sciences, *Iranian Journal Medical Education*, Vol. 2, Pp. 55-56. [In Persian]
- Turhon, k, Yaris, F, Nural, E 2005, Does instructor evaluation by students using a WEB-based questionnaire impact instructor performance?, *Adv Health Sci Edu Theory Pract*, Vol. 12, Pp. 5-13.
- Vakili, A, Hajaghajani, S, Rashidy-Pour, A, et al 2010, An investigation of factors influencing student evaluation of teacher performance: A comprehensive study in Semnan University of Medical Sciences, *Koomesh*, Vol. 12, No. 2, Pp. 93-103. [In Persian]
- Wright, RE 2006, Student evaluations of faculty: Concerns raised in the literature, and possible solutions, *College Student Journal Publisher: Project Innovation (Alabama) Audience*.
- Karimi, H, Hadi Nodooshan, H, Ehrampoosh, MH, et al 2005, Viewpoint of Shahid Sadoughi Medical University clinical teachers towards evaluation forms and presentation of new solution, 7th National Congress on Medical Education, Tabriz University Medical Sciences: Pp. 112.
- Kierstead, D, D'Agostino, P, Dill, H 1988, Sex role stereotyping of college professors: Bias in students' ratings of instructors, *Journal of Educational Psychology*, Vol. 80, No. 3, Pp. 342-344.
- Komeili, G, Rezai, G 2001, Methods of Student Assessment used by Faculty Members of Basic Medical Sciences in Medical University of Zahedan, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 1, No. 4, Pp. 52-57. [In Persian]
- Mahmoudi, H, Pazargadi, M, Ebadi, A 2009, Evaluation of Faculty teaching experience by postgraduate students, *Education strategies in Medical Sciences*, Vol. 2, No. 2, Pp. 13-16. [In Persian]
- Maroufi, Y, Kiamanesh, A, Mehrmohamadi, M, et al 2007, Evaluation teaching quality in higher education: Assessment of some visions, *Journal of Curriculum Studies*, Vol. 1, No. 5, Pp. 81-112. [In Persian]
- Rafeey, M, javadzadeh, A 2011, Effective Factors in Evaluation of University Professors' Teaching: Clinical Residents' Point of View in Tabriz University of Medical Sciences, *Iranian Journal Medical Education*, Vol. 11, No. 3, Pp. 269-278. [In Persian]
- Rahimi, M, Zarooj Hossein, R, Darabian, M, et al 2012, Teacher Evaluation by Students: A Comprehensive Approach, *Strides in Development of Medical Education*, Vol. 9, No. 1, Pp. 34-45. [In Persian]

Factors Affecting Student Evaluation of Teacher Performance and its Relationship With Educational Achievement

Vida Sepahi¹

Ahmad Khoshay²

Reza Pourmirza Kalhori^{3,*}

Parvin Rostami⁴

¹: M.Sc. in Medical Education & Ph.D Student of Higher Education Management, Allameh Tabatabae'i University, Tehran, Iran.

²: Faculty member, School of Nursing and Midwifery, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

³: Faculty member, School of Paramedical Sciences, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

⁴: B.Sc. in Nursing, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

Abstract: Different methods are used for teachers' evaluation; one of these methods is using students comment. Despite development of educational evaluation by students, it doesn't exist a positive attitude for this process because of different factors affection. This study was conducted to investigate factors affecting teachers' evaluation from students' viewpoint and its relation with educational achievement. In this descriptive analytical study, 554 participants studying at Kermanshah University of Medical Sciences in 2013 were selected using simple random sampling. Self-administered questionnaire was used to collect data which consisted of 37 questions with Likert scale ranging from very high to very low rating of 1 to 5, respectively. Questions included five areas of teaching skills (7 items), teacher's personality characteristics (16 items), students' personality characteristics and attitudes (6 items), physical characteristics and time course (4 items), and evaluation process at university (4 items). Content validity of the questionnaire determined by respective experts, and its reliability was calculated 0.73 through chronbach's alpha test. Affecting factors on teaching skills and students' personality fields with teachers evaluation and educational achievement were not significantly related. Although, result showed that students' personal characteristics and attitude besides time of course presentation were factors that had significant relationship with students educational achievement in their teachers evaluation ($p=0.04$, $p=0.37$). Regarding no significant relationship of teaching skills and teachers' personal characteristics with students educational achievement, it seems that students' scientific level in teachers evaluation is ineffective factor, therefore, factors affecting teachers evaluation can be reduced by altering forms and educational curriculum.

Keywords : Evaluation, Education, Achievement.

*Corresponding author: Faculty member, School of Paramedical Sciences, Kermanshah University of Medical Sciences, Kermanshah, Iran.

Email: pourmirza_r@kums.ac.ir